

Moderace nákladů

I při rozhodování odvolacího soudu o náhradě nákladů řízení platí zásada kontradiktornosti. Soud, který vystaví účastníky odvolacího řízení nečekanému a nepředvídanému obratu v argumentaci, aniž jim dá možnost se k němu vyjádřit, poruší čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 2253/25 ze dne 29.1.2026)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti E. Š., zastoupené Mgr. M.G., MSt, Ph.D., advokátkou, se sídlem B., proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. května 2025, č. j. 70 Co 204/2024-362, a usnesení Okresního soudu ve Znojmě ze dne 22. srpna 2024, č. j. 7 C 289/2021-353, za účasti Krajského soudu v Brně a Okresního soudu ve Znojmě, jako účastníků řízení, tak, že usnesením Okresního soudu ve Znojmě ze dne 22. srpna 2024, č. j. 7 C 289/2021-353, a usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 29. května 2025, č. j. 70 Co 204/2024-362, bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Tato usnesení se proto ruší.

Z odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Ústavní soud se v projednávané věci zabýval - zjednodušeně vyjádřeno - tím, zda obecné soudy při úvahách o okolnostech rozhodných pro aplikaci § 150 o. s. ř. při rozhodování o uložení povinnosti stěžovatelce nahradit ve sporu plně úspěšné žalující straně náklady řízení neporušily ústavně zaručené právo stěžovatelky na soudní ochranu.

II. Skutkové okolnosti a obsah napadených rozhodnutí

2. Stěžovatelka byla od roku 2004 nájemkyní bytu v budově, kterou v roce 2015 nabyli do spoluvlastnictví žalobci, následně se stěžovatelkou uzavřeli novou nájemní smlouvu. Od června 2021 mezi žalobci a stěžovatelkou probíhaly spory o zvýšení nájemného, které následně vyústily v řízení o určení neplatnosti výpovědi (v němž byla stěžovatelka úspěšná), a v řízení o určení nájemného (ve kterém byla vydána ústavní stížností napadená rozhodnutí). Vztahy mezi žalobci a stěžovatelkou byly dlouhodobě nepříznivé.

3. Okresní soud ve Znojmě (dále jen "okresní soud") v řízení o určení nájemného přiznal stěžovatelce usnesením ze dne 4. 4. 2022 osvobození od soudních poplatků. Ve věci samé rozhodl rozsudkem ze dne 8. 3. 2023 (dále též "první rozhodnutí okresního soudu"), žalobě plně vyhověl a určil výši nájemného k bytu užívaného stěžovatelkou částkou 9 000 Kč (výrok I), žalobcům ani České republice na základě aplikace § 150 o. s. ř. nepřiznal vůči stěžovatelce (právo na) náhradu nákladů řízení (výroky II a III).

4. Krajský soud v Brně (dále jen "krajský soud") rozsudkem ze dne 21. 3. 2024 (dále též "první rozhodnutí krajského soudu") napadený rozsudek okresního soudu potvrdil ve výroku I o věci samé, a zrušil výroky II a III o náhradě nákladů řízení. Výroky o náhradě nákladů řízení krajský soud označil za nepřezkoumatelné, dále okresnímu soudu vytkl procesní pochybení, pokud nedal žalobcům možnost se vyjádřit k majetkovým poměrům stěžovatelky.

5. V dalším řízení před okresním soudem žalobci v písemném podání poukázali na to, že stěžovatelka je spoluvlastnicí několika rozlehlých pozemků (orná půda). Dále vlastní nově postavený dům, ve kterém stěžovatelka bydlí, nájemní vztah již byl ukončen. Žije ve společné domácnosti s přítelem, který je výdělečně činný. K prokázání svých tvrzení navrhli provedení důkazů, které předložili s podáním odvolání. Stěžovatelka okresnímu soudu v písemném vyjádření potvrdila, že nájem ukončila. Z úvěru a za pomoci rodiny a přítele zakoupila zahradu se stavbou k rekreaci, kterou svépomocí rekonstruovala a nyní v ní bydlí. Z důvodu péče o syna s přiznaným prvním stupněm závislosti nepracovala, od června 2024 nastoupila jako prodavačka na výpomoc. Přítel, který s ní žije ve společné domácnosti, byl dva roky onkologicky nemocen, v průběhu léčby (operace a následná chemoterapie) byl bez výdělku, pobíral nemocenskou. Dodnes je onkologickým pacientem, s omezenou možností práce. Pozemky, které spoluvlastní, jsou zatíženy exekutorským zástavním právem jedné ze spoluvlastnic, je na nich vyhlášena stavební uzávěra a předkupní právo ve veřejném zájmu, neboť přes ně má vést veřejná komunikace (obchvat). Fakticky pozemky tedy nelze prodat. K těmto tvrzením stěžovatelka předložila k důkazu výpisy z katastru nemovitostí k pozemkům ve spoluvlastnictví s vyznačením exekuce jedné ze spoluvlastnic, vyjádření vlastníka pro účely odnětí půdy zemědělského půdního fondu z důvodu stavby X s uvedením dotčených pozemků a s poznámkou o trvalém záboru pozemků, dohodu o provedení práce.

6. Okresní soud uzavřel, že nenalezl dostatečně podstatné důvody pro to, aby "bylo spravedlivé nerozhodnout o náhradě nákladů řízení podle zásady úspěchu ve věci". Výdaje stěžovatelky dlouhodobě převyšují její příjmy, není uspokojivě "dotvrzeno", kým a z jakých prostředků jsou uhrazovány, soud tedy neměl majetkové poměry za spolehlivě zjištěné. S přihlédnutím k vlastnictví dalších nemovitých věcí soud nemá poměry stěžovatelky za natolik nepříznivé, aby ospravedlnily aplikaci § 150 o. s. ř. Okresní soud proto rozhodl usnesením ze dne 22. 8. 2024 (dále též "napadené rozhodnutí okresního soudu", případně "druhé rozhodnutí okresního soudu") tak, že stěžovatelka je povinna zaplatit žalobcům náklady řízení ve výši 102 754,30 Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám jejich právního zástupce.

7. Krajský soud k odvolání stěžovatelky usnesením ze dne 29. 5. 2025 (dále též "napadené rozhodnutí krajského soudu, případně "druhé rozhodnutí krajského soudu") usnesení okresního soudu potvrdil (ve správném znění, kdy ve výroku pouze doplnil společné a nerozdílné oprávnění žalobců). Krajský soud považoval za stěžejní okolnost pro své rozhodnutí to, že stěžovatelka v průběhu řízení (22. 3. 2022) požádala o osvobození od soudních poplatků, přičemž před obecnými soudy zamlčela vlastnictví nemovitostí. Konstatoval, že ani stěžovatelčina majetková situace neodůvodňuje aplikaci § 150 o. s. ř. a odkázal na důvody, které uvedl okresní soud.

8. Ze soudního spisu, který si Ústavní soud vyžádal, vyplývá, že stěžovatelka v osobně sepsané žádosti o osvobození od soudních poplatků ze dne 22. 3. 2022 (čl. 103) uvedla stručně údaje o svých příjmech a o příjmu svého partnera. Okresní soud ji nevyzval k vyplnění formuláře určeného pro účely zjištění majetkových poměrů a usnesením ze dne 4. 4. 2022 jí osvobození od soudních poplatků přiznal.

9. V řízení vedeném okresním soudem pod sp. zn. 7 C 211/2019, v němž byli účastníky shodně jako v projednávané věci žalobci a stěžovatelka (předmětem řízení bylo určení neplatnosti výpovědi z nájmu bytu), stěžovatelka požádala o osvobození od soudních poplatků, na výzvu soudu vyplnila v září 2019 prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech (čl. 31). Zde mimo jiné označila pod bodem 31 i nemovitosti, které vlastní, i úvěr, z něhož hradila koupi zahrady. Spis v této věci (tj. vedený pod sp. zn. 7 C 211/2019) byl připojen v době rozhodování obecných soudů k nyní posuzované věci, což okresní soud výslovně uvádí v prvním rozsudku pod bodem 7 odůvodnění (čl. 288).

III. Argumentace stěžovatelky

10. Stěžovatelka podává proti shora označeným rozhodnutím obecných soudů ústavní stížnost, neboť podle ní porušují její základní práva podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Přestože se jedná o oblast moderace nákladů řízení, ve které Ústavní soud zasahuje jen výjimečně, dospěl k závěru, že v projednávané věci obecné soudy extrémně vykročily z pravidel upravujících řízení a spravedlivého procesu, čímž věc v souladu s judikaturou Ústavního soudu nabyla ústavněprávní dimenze.

11. Obecné soudy nezjistily pro rozhodnutí o nákladech řízení dostatečně skutkový stav, nepřihlédly ke všem okolnostem věci, jejich úvahy nejsou věrohodné a logické. Není pravdou, že by stěžovatelka zamlčela vlastnictví nemovitosti. Tuto skutečnost uváděla v žádosti o osvobození od soudních poplatků v jiné věci, kterou v minulosti řešil stejný soud, dokonce stejná soudkyně, pouze o rok a půl dříve. V předchozí věci ji tato soudkyně vyzvala, aby svou žádost o osvobození od soudních poplatků doplnila, a zaslala jí k tomu určený formulář. Ten stěžovatelka řádně vyplnila, včetně údajů o vlastnictví nemovitostí. Stěžovatelka měla za to, že pokud ji soudkyně v projednávané věci nevyzvala k doplnění žádosti, bude vycházet z jejího předchozího prohlášení o majetkových poměrech učiněného v dřívější věci. Vlastnictví nemovitostí stěžovatelkou je nutné vnímat v širším kontextu. Stěžovatelka žije ve vlastním domě, ten ale musela zrekonstruovat svépomocí za finančního přispění rodičů a partnera poté, kdy nemohla nadále pro špatné vztahy s vedlejšími účastníky setrvat v nájmu. Ostatní nemovitosti, na kterých má stěžovatelka podíl, nelze z důvodu stavební uzávěry a předkupního práva ve veřejném zájmu prodat.

12. Stěžovatelka uvedla několik významných okolností, které svědčily pro aplikaci § 150 o. s. ř. Soudy je však buď nevzaly v úvahu, nebo je interpretovaly zkresleně. Není pravdou, jak uvedly obecné soudy, že partner stěžovatelky je zaměstnaný. Partner je osoba samostatně výdělečně činná a je v důsledku onkologického onemocnění schopen práce v omezené míře. Stěžovatelka nemůže pracovat z důvodu péče o syna (resp. v průběhu řízení pracovala jen 1 měsíc na dohodu o provedení práce s výdělkem 2 600 Kč měsíčně). Syn stěžovatelky má priznaný první stupeň závislosti, vyžaduje neustálý dohled. Stěžovatelka proto pobírá příspěvek na péči a přídavek na dítě. Obecné soudy měly dále zohlednit, že žalobci se v nájemních vztazích nechovali čestně.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

13. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný; stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až 31 zákona Ústavním soudem a ústavní stížnost je přípustná, neboť vyčerpala všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario).

V. Vyjádření krajského soudu

14. Soudkyně zpravodajka vyzvala krajský, okresní soud a oba žalobce k vyjádření se k ústavní stížnosti.

15. Krajský soud ve svém vyjádření odkázal na obsah napadeného usnesení. Nesouhlasí s tvrzením stěžovatelky, podle něhož byla jednání opakovaně odročována (k tomu odkazuje na bod 11 napadeného usnesení). K námitce, že se žalobci nezúčastnili mediace, odkázal na bod 12 napadeného usnesení. Stěžovatelka v žádosti o osvobození od soudních poplatků ze dne 22. 3. 2022 zamlčela, že vlastní nemovitosti, čímž zamlčela významnou skutečnost. Uvedla sice, že vlastní dům č. e. X v k. ú. Z., avšak nezminila další nemovitosti, které vlastnila. V takové situaci nebylo možno považovat její majetkové poměry za spolehlivě zjištěné. Tvrzení o šikanózním chování žalobců vůči stěžovatelce nebyla prokázána.

16. Okresní soud se k ústavní stížnosti nevyjádřil.

17. Žalobci byli spolu se zasláním ústavní stížnosti vyzváni k vyjádření se, byli poučeni, že nevyjádřili se, Ústavní soud bude mít za to, že se postavení vedlejších účastníků vzdali (§ 63 zákona o Ústavním soudu). Ústavní soud vyjádření žádného z nich neobdržel, proto s nimi v řízení nadále nejednal.

18. Ústavní soud zaslal vyjádření krajského soudu stěžovatelce, která se k němu již dále nevyjádřila.

VI. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

19. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

20. Obecné soudy porušily ústavně zaručené právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny, protože svá rozhodnutí zatížily prvky svévole a nepřezkoumatelností.

VI. A Obecná východiska

21. Ústavní soud připomíná, že se k otázce nákladů řízení dlouhodobě staví velmi rezervovaně (srov. též stanovisko Pl. ÚS-st. 60/24, bod 34). Přestože se spor o náhradu nákladů řízení může dotknout majetkové sféry účastníka řízení, nedosahuje zpravidla intenzity porušení základních práv nebo svobod. Ústavní soud při posuzování problematiky nákladů řízení, tj. problematiky ve vztahu k předmětu řízení před soudy podružné, postupuje nanejvýš zdrženlivě, podrobuje ji omezenému ústavněprávnímu přezkumu a ke zrušení napadeného výroku o nákladech řízení se uchyluje pouze výjimečně, zejména zjistí-li extrémní rozpor s principy spravedlnosti nebo bylo-li zasaženo i jiné základní právo (nález sp. zn. I. ÚS 653/03).

22. Uvedené závěry však nezpochybňují to, že rozhodování o nákladech řízení je součástí řízení jako celku, a i na něj proto dopadají požadavky spravedlivého procesu, k nimž náleží i požadavek na vytvoření prostoru pro to, aby účastníci řízení mohli účinně uplatňovat námitky a argumenty způsobilé ovlivnit rozhodování soudu, s nimiž se soud musí v rozhodnutí náležitě vypořádat. Tato povinnost je o to naléhavější v rámci odvolacího řízení, kdy po přijetí rozhodnutí již účastník řízení nemá procesní nástroj, jak své námitky uplatnit, na rozdíl od rozhodnutí nalézacího soudu, kdy lze námitky vznést alespoň ex post v odvolání. Takový postup krajského soudu vede k situaci, kdy je účastník řízení nucen vznášet takové námitky poprvé vlastně až v řízení před Ústavním soudem, které je však ze své povahy zaměřeno na posuzování jiných skutečností, než jsou okolnosti umožňující aplikaci § 150 o. s. ř., a z jiných hledisek, než jsou hlediska obecného práva [srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2738/10, sp. zn. I. ÚS 2456/13 či sp. zn. III. ÚS 2397/17, bod 15).

23. Pojem svévole v ustálené judikatuře Ústavního soudu znamená extrémní nesoulad právních závěrů se skutkovými a právními zjištěními, dále nerespektování kogentní normy, výklad, který je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (např. přepjatý formalismus), či užití zákonných pojmů v jiném významu, než jaký stanoví zákon nebo obecně přijímaná právní praxe [srov. nález sp. zn. III. ÚS 677/07 nebo nález sp. zn. IV. ÚS 2795/09]. Svévolí může být i závažné narušení zásad spravedlivého (rádného) procesu a jeho jednotlivých součástí (viz např. nález sp. zn. III. ÚS 1121/20).

24. Pojem řádného či spravedlivého procesu zahrnuje také právo na kontradiktorní řízení, z nějž vyplývá právo účastníků seznámit se s každým důkazem nebo vyjádřením, jejichž účelem je ovlivnit rozhodování soudu, a musí mít možnost se k nim vyjádřit. Zásada kontradiktornosti řízení vyžaduje, aby soudy nezakládaly svá rozhodnutí na skutkových nebo právních otázkách, které nebyly projednány během soudního řízení a způsobily takový obrat, že ho nemohl předpokládat ani bdělý účastník. Uvedené zásady se vztahují i na spory v oblasti nákladů. Jde sice o druhotný aspekt

procesu, což může odůvodnit skutečnost, že soud není povinen umožnit projednání všech skutkových a právních skutečností podstatných pro jeho rozhodování o tomto aspektu sporu. Zásada kontradiktornosti však nesmí být zcela pominuta. I když možnost účastníků vyjádřit své stanovisko k otázce nákladů může být omezena, neměli by být překvapeni nečekaným a nepředvídaným obratem (viz např. nález sp. zn. III. ÚS 2397/17, bod 19).

25. Součástí práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny je požadavek na řádné odůvodnění soudního rozhodnutí, což zahrnuje povinnost soudů vypořádat se se vším, co v průběhu řízení vyšlo najevo a co účastníci řízení tvrdí, má-li to vztah k podstatě projednávané věci. Povinnost odůvodnit rozhodnutí neznamená, že se vyžaduje podrobná odpověď na každý argument, soud má však povinnost vypořádat se řádně se všemi vznesenými a pro řízení relevantními argumenty a z odůvodnění soudního rozhodnutí musí být pro účastníka řízení odvoditelné, z jakého důvodu nemůže jím uplatněná argumentace obstát (srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 2430/23 ze dne 20. 11. 2024). Ačkoliv se rozsah povinnosti řádného (dostatečného) odůvodnění soudních rozhodnutí může odlišovat mimo jiné v závislosti na povaze daného rozhodnutí i okolnostech konkrétního případu, platí, že právo na řádné odůvodnění se v přiměřeném rozsahu vztahuje i na rozhodnutí o nákladech řízení (viz např. nález sp. zn. III. ÚS 1504/23, obdobně nález sp. zn. III. ÚS 922/09, či sp. zn. IV. ÚS 3094/23, bod 39).

VI. B. Aplikace na projednávanou věc

26. Obecné soudy rozhodovaly o sporném výroku o nákladech řízení (a v rámci toho o moderaci podle § 150 o. s. ř.) opakovaně. Okresní soud nejprve rozhodl o aplikaci § 150 o. s. ř. ve prospěch stěžovatelky a žalobcům navzdory jejich úspěchu ve věci právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal. Krajský soud mu v souladu s ustálenou judikaturou soudů vytkl, že nedal žalobcům možnost se k tomuto postupu řádně vyjádřit a uložil mu povinnost rozhodnutí o nákladech řízení lépe odůvodnit. V této fázi řízení soudy rozhodovaly při jednání, následně již řízení probíhalo bez nařízení jednání.

27. Okresní soud své druhé, nyní napadené rozhodnutí o povinnosti stěžovatelky zaplatit náklady řízení vystavěl na dvou závěrech: 1) nejsou spolehlivě zjištěné majetkové poměry stěžovatelky, neboť její výdaje dlouhodobě převyšují příjmy a není zřejmé, z jakých prostředků své výdaje hradí; 2) vzhledem k vlastnictví nemovitých věcí soud nemá majetkové poměry stěžovatelky za natolik nepříznivé, aby ospravedlnily aplikaci § 150 o. s. ř. Tyto závěry však pod bodem 10 odůvodnění napadeného rozhodnutí pouze konstatuje, aniž je zřejmé, jakým způsobem vyhodnotil jednotlivá tvrzení účastníků řízení, z jakých důvodů se přiklonil k tvrzení žalobců, a naopak proč nijak nezohlednil skutečnosti tvrzené stěžovatelkou. Takový postup je v hrubém rozporu s povinnostmi soudu při vyvozování závěrů a odůvodnění přijatého rozhodnutí.

28. Okresní soud hodnocení, že výdaje stěžovatelky dlouhodobě převyšují její příjmy, nepodložil konkrétními údaji, z nichž vycházel. Není tedy zřejmé, o jakou částku se mělo jednat. Stěžovatelka v řízení a ve svých podáních opakovaně poukazovala na finanční výpomoc svých rodičů a rodiny. Závěr soudu je tedy v tomto směru nepřekoumatelný a částečně zatížen prvky svévole, neboť soud bez důvodu pominul relevantní tvrzení stěžovatelky, aniž vysvětlil důvod takového přístupu.

29. Podobné nedostatky lze shledat i u druhého závěru, podle něhož majetkové poměry stěžovatelky nelze označit za natolik nepříznivé, aby opodstatňovaly aplikaci § 150 o. s. ř. Okresní soud odkázal na "vědomí dalšího vlastnictví nemovitých věcí", aniž je zřejmé, jaké nemovitosti měl na mysli. Stěžovatelka ve svém vyjádření, které okresní soud citoval pod bodem 5 odůvodnění, podrobně uvedla, proč vlastnictví (resp. spoluvlastnictví) nemovitostí neovlivňuje její majetkovou situaci natolik, aby zpochybňovalo možnost aplikace § 150 o. s. ř. Vysvětlovala, jakým způsobem nabyla nemovitost, ve které aktuálně žije, odkázala na povahu této stavby (původně zahradní domek), kterou zakoupila a svépomocí rekonstruovala za finanční pomoci rodičů, přítele a úvěru, který nyní

spláci. Možnost využít ke zlepšení majetkové situace pozemky (orná půda) ve spoluvlastnictví zásadně ovlivňuje stavební uzávěra, s předkupním právem ve veřejném zájmu z důvodu budoucího vedení silničního obchvatu na těchto pozemcích, a dále zatížení exekutorským zástavním právem.

30. Okresní soud tato tvrzení ponechal zcela bez hodnocení. Opět tedy v této otázce vyslovil závěr, který je zcela v opozici vůči tvrzení stěžovatelky, aniž jakkoliv vysvětlil, proč jí uváděné skutečnosti nejsou relevantní, pravdivé či z jiného důvodu nezpůsobitelné ovlivnit zjištěný skutkový stav.

31. Krajský soud v odvolacím řízení zmíněné nedostatky odůvodnění napadeného rozhodnutí okresního soudu neodstranil a naopak zatížil dalšími i své vlastní rozhodnutí.

32. V odůvodnění napadeného rozhodnutí se krajský soud po shrnutí průběhu řízení a konstatování obecných východisek vyjádřil k námitkám stěžovatelky týkajícím se opakovaného odročování jednání (bod 11) a k postoji žalobců k mediaci (bod 12). Tyto závěry však na výsledné posouzení nemají podstatný vliv. Následně pod body 13 a 14 uvedl, že pro posouzení její majetkové situace a pro aplikaci § 150 o. s. ř. považuje za stěžejní skutečnost, že stěžovatelka ve své žádosti o osvobození od soudních poplatků ze dne 22. 3. 2022 soudu nesdělila, že vlastní nemovitosti. Tím stěžovatelka zamlčela významnou skutečnost.

33. Ústavní soud k uvedenému závěru zejména konstatuje, že je překvapivý. Tato skutečnost, kterou krajský soud označil za významnou a stěžejní, v řízení dosud nebyla zmíněna, ze strany soudu ani ze strany žalobců. Rozhodnutí krajského soudu též nepředcházelo jednání, při kterém by soud stěžovatelku upozornil na to, že tuto skutečnost považuje za důležitou, a dal by jí možnost se k ní vyjádřit. Jak je uvedeno výše (viz bod 24 tohoto nálezu), takový postup je v rozporu se zásadou kontradiktornosti, ze které vyplývá právo účastníků řízení seznámit se s podstatnými skutečnostmi a mít možnost se k nim vyjádřit. Ani v řízení o náhradě nákladů řízení nemohou být účastníci řízení vystaveni nečekanému a nepředvídanému obratu v argumentaci (viz např. náleze sp. zn. III. ÚS 2397/17, bod 19).

34. Ze strany krajského soudu byl však uvedený závěr nejen překvapivý, ale též zjevně nepodložený. Stěžovatelce lze v tomto směru přisvědčit v tom, že z její žádosti o osvobození od soudních poplatků ze dne 22. 3. 2022 nelze v žádném případě bez dalšího dovodit, že by zamlčovala údaje o vlastnictví nemovitostí. Stěžovatelka sepsala tuto žádost evidentně osobně, vlastními slovy v ní uvádí údaje o svých příjmech ze sociálních dávek, o příjmu přítele, o výdaji za nájem bytu a služby s ním spojené. Okresní soud do odůvodnění zcela převzal všechny údaje, které stěžovatelka v žádosti uvedla, hodnotil tedy pouze její příjmy a výdaje. Je jistě povinností žadatele o osvobození, aby svou žádost odůvodnil, ale z této povinnosti nelze dovodit závěr, že pokud v prvotní žádosti neuvede vyčerpávajícím způsobem veškeré údaje o svých poměrech, jedná se o zamlčení podstatné okolnosti. Je na úvaze soudu, který rozhoduje o osvobození od soudních poplatků, aby posoudil, jaké údaje považuje pro své rozhodnutí za důležité. Okresní soud nepovažoval za nutné doplnit skutečnosti rozhodné pro posouzení poměrů stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků, a v tomto směru není nelogická úvaha stěžovatelky, že mohl vycházet z předchozího formuláře, který soudu vyplnila v předchozím řízení.

35. Závěr krajského soudu je o to více neopodstatněný, pokud měl soud v projednávané věci připojen spis, v němž stěžovatelka své poměry popsala, včetně uvedení nemovitostí, které vlastnila. Za těchto okolností je nutno závěr krajského soudu označit za nepodložený a zatížený prvky svévole. Jedná se však o jediný závěr, na kterém je rozhodnutí o odvolání postaveno. Krajský soud dále sice konstatoval, že majetková situace stěžovatelky neopodstatňuje aplikaci § 150 o. s. ř., nijak však toto tvrzení neodůvodnil. Za odůvodnění nelze považovat odkaz na body 6, 7 a 10 odůvodnění okresního soudu, neboť jak je uvedeno výše, odůvodnění okresního soudu je rovněž nepřezkoumatelné.

VII. Závěr

36. Ústavní soud shledal porušení práva stěžovatelky na soudní ochranu zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, neboť odůvodnění napadených usnesení je z ústavněprávního pohledu vzhledem k uvedeným okolnostem nedostatečné a rozhodnutí též vykazují známky svévole.

37. Ústavní soud proto ústavní stížnosti stěžovatelky vyhověl a napadená rozhodnutí podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

Další články:

- [Moderace nákladů](#)
- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)